

BELEIDS- EN WERKPLAN VAN DE STICHTING NOBILIS VOOR 2014/2015

Stichting Nobilis, Zuideinde 27b, 8428 HE Fochteloo
Postadres: Lange Akker 24, 8431 PG Oosterwolde
Tel. 06 38292840
Fiscaalnummer 8161.75.871
Inschrijfnummer Handelsregister KvK 41003933
Samenstelling bestuur conform uittreksel Handelsregister d.d. 09.08.2013.

Doelstelling

Het bestuur van de Stichting Nobilis richt zich in het beleids- en werkplan 2014/2015 op het aanscherpen van de uitvoering van de doelstelling. De doelstelling ligt vast in de statuten: **de stichting Nobilis stelt zich ten doel – zonder winstoogmerk – en binnen het gebied van Oost- en Weststellingwerf – op het terrein van regionale, nationale en internationale cultuur projecten te stimuleren die zonder deze steun moeilijk realiseerbaar zijn, en voorts al hetgeen met een en ander rechtstreeks of zijdelings verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn, alles in de ruimste zin des woords.**

De nadruk in het handelen van het bestuur ligt op het begrip *moeilijk realiseerbaar*. Het bestuur wenst geen projecten over te nemen van bestaande instellingen of van marktpartijen. Het bestuur keurt projecten en werkzaamheden alleen goed als zij aan het criterium *moeilijk realiseerbaar door anderen* voldoen. Soms kan het zijn dat samenwerking geboden is met een andere partij omdat een project de eigen financiële spankracht te boven gaat of dat een activiteit (bijvoorbeeld een tentoonstelling uit de collectie) in een andere instelling georganiseerd moet worden of wordt. In het vorige werkplan werd nog melding gemaakt van het feit dat de Stichting Nobilis niet over een eigen expositieruimte beschikte. Per 1 april 2014 heeft de Stichting beschikking over een eigen huisvesting met de mogelijkheid bescheiden exposities in eigen huis te houden, maar ook het organiseren van tentoonstellingen in andere expositieruimten zal doorgang blijven vinden. Daarnaast zullen in de eigen huisvesting in Fochteloo groepen kunnen worden ontvangen voor lezingen, workshops en cursussen.

Uitvoering doelstelling

In de statuten van 21 februari 1991 is ook vastgelegd op welke wijze de Stichting Nobilis inhoud en uitvoering moet geven aan haar doelstelling:

- a. het zelf uitgeven of doen uitgeven van publicaties op het terrein van de letteren en de beeldende kunst;
- b. het ondersteunen van tentoonstellingen;
- c. het beheer van de collectie grafiek in Nederland van de Bulgaarse kunstenaar Peter Lazarov. Bij punt c kan vermeld worden dat de collectie zich niet meer beperkt tot het werk van Peter Lazarov, maar dat ook het werk uit de ateliernalatenschappen van Jan Battermann, Toon Wegner, Johannes Mulders, Henk Hester en Fred Koot is toegevoegd. Verder is er veel werk aanwezig van Cees Andriessen, Siemen Dijkstra, Lou Strik en Pam G. Rueter.

Vergoedingen aan bestuursleden

Het bestuur kent ook in 2014 en 2015 geen vacatiegeld toe aan zijn bestuursleden en ook geen reiskosten, behalve als bestuursleden in opdracht van het bestuur een reis moeten maken, maar dan tegen 19 eurocent per kilometer of op basis van de vergoeding kosten openbaar vervoer. Kleine onkosten als postzegels, fotocopieerwerk enz. kunnen wel vergoed worden. Met toestemming van de belastingdienst (brief van 11 maart 2014, kenmerk 90114.12879.1.0 van de inspecteur van

kantoor Leeuwarden) krijgen de bestuursleden de heer Koopstra en mevrouw Veenstra een vrijwilligersvergoeding voor het beheer van de huisvesting in Fochteloo.

Bij opheffing

Bij opheffing wordt volgens de statuten het batig saldo besteed overeenkomstig het doel van de Stichting artikel 12 lid 6, de kunstcollectie van de Stichting wordt in principe overgedragen aan het Rijksprentenkabinet van het Rijksmuseum Amsterdam.

Werkzaamheden

Voordat de specifieke voorgenomen werkzaamheden van 2014/2015 worden vastgelegd geeft het bestuur een korte toelichting op datgene dat in het ruim twintigjarig bestaan van de Stichting in hoofdlijnen is gerealiseerd. Dan wordt het verband tussen a, b en c ook duidelijker

In de aanvangsjaren van de Stichting is begonnen met de opbouw van de collectie grafiek, met name het werk van Peter Lazarov, die in die tijd als asielzoeker in ons land woonde. De verwerving en deels aankoop van de collectie mondde in 1991 al uit in een reeks tentoonstellingen en in de publicatie van het boek *Het labyrint in zwart en wit. Houtgravures van Peter Lazarov*. Het betrof het werk van Peter Lazarov tot en met 1991.

Daarna heeft de Stichting Nobilis ruim twintig jaar lang werk verworven en aangekocht van de graficus Peter Lazarov, met name de kunstenaarsboeken en grote, vrije prenten. Verder heeft Peter Lazarov alle ontwerpen van prenten geschonken aan de Stichting Nobilis. En tientallen tentoonstellingen zijn er van zijn werk georganiseerd. In 2011 mondde dat uit in een grote, afsluitende overzichts-tentoonstelling in Oldeberkoop (Ooststellingwerf) ter gelegenheid van 40 jaar Open Stal en in een groot verzichtswerk over de periode 1991-2011 onder de titel *De prentkunst van Peter Lazarov*.

Het bestuur heeft zich na de aanvangsjaren (Peter Lazarov heeft sinds 1996 de Nederlandse nationaliteit) toegelegd op de verwerving van een bredere collectie, met name Nederlandse grafiek. Vooral door de verwerving van complete ateliernalatenschappen van bekende grafici is de collectie grafiek de laatste jaren enorm uitgebreid. Het bestuderen en beschrijven van deze uitbreidingen leidt ook tot publicaties, die door de Stichting zelf worden uitgegeven.

Naast de prenten vooral ook een unieke collectie houtblokken en koperplaten, waarin prenten gegraveerd worden. Deze collectie is, na de collectie in het Kupferstichkabinett in Berlijn en die van de verzamelingen van de Chalcografie van de Koninklijke Bibliotheek van België te Brussel en die van Museum Plantijn Moretius in Antwerpen, de grootste collectie in Nederland en telt bijna 3000 stuks. Merendeels bevinden de prenten van deze blokken en platen zich ook in de collectie van de Stichting Nobilis. Het bestuur legt zich toe op de bestudering en beschrijving van deze collectie. Jaarlijks is er overleg met de conservator twintigste eeuw van het Rijksprentenkabinet. Het bestuur verzorgt ook bruiklenen uit deze collectie voor tentoonstellingen met een educatieve doelstelling.

Collectiebeleid

Het werk van een bescheiden aantal Nederlandse grafici vormt de spil van de collectie. Het gaat met name om (delen uit) kunstenaarsnalatenschappen, te weten

Jan Battermann (Amsterdam)

Lou Strik (Amsterdam)

Pam G. Rueter (Amsterdam)

Toon Wegner (Orvelte)

Henk Hester (De Wilp)
Johannes Mulders (Oosterstreek)
Fred Koot (Eindhoven)
Maarten de Jong Jr

En de nog levende grafici
Wim Zwiers (Amsterdam)
Peter Lazarov (Groningen)
Siemen Dijkstra (Dwingeloo)
Cees Andriessen (Apeldoorn)
Reinder Homan (Bakhuizen)
Antje Veldstra (Groningen)
Grietje Postma (Boelenslaan)
Manuel Kurpershoek (Nijmegen)

Daarnaast richt de Stichting Nobilis zich op het werk van de beeldhouwer en medailleur Guus Hellegers (1937) uit Steggerda. En op dat van de keramisten Hannie Mein (Vinkega) en Peter Hiemstra (Oldeberkoop)

Naast aankopen en schenkingen aan de collectie is het vooral de bedoeling dat het werk in tentoonstellingen aan een breed publiek wordt getoond en dat er nadere studie naar het werk wordt gedaan uitmondend in publicaties. Het uitgeven van publicaties is een moeizame zaak. Uitgeverijen in Nederland met kunstboeken in hun fonds, vragen zulke grote subsidie- en sponsorbijdragen dat het bestuur van de Stichting Nobilis daar nooit aan kan voldoen. Er is voor gekozen het uitgeven van publicaties, die bijdragen tot de bekendheid van de collectie, in eigen beheer te verzorgen. Gekozen is voor kleine niet- commerciële oplagen (500-750 stuks). Dat is dus ook de samenhang tussen eerder genoemde punten a, b en c.

Het bestuur besluit zelf over het verstrekken van bruiklenen, kan zelf de collectie bestuderen of laten bestuderen. Het bestuur wil de collectie voorlopig onder handbereik houden. Bovendien wil het bestuur de overdracht t.z.t. graag samen laten vallen met de schenking van het vermogen - na het overlijden van Pieter Jonker - aan het Rijksprentenkabinet en/of andere musea. De Stichting is een rol toebedeeld in het toezicht houden op de overdracht van de collecties aan musea. Er is een strikte afspraak dat doublures in beider collecties of zaken die het Rijksprentenkabinet niet verzamelt door het Rijksprentenkabinet aangeboden worden aan andere musea in Nederland. Mochten die ook geen belang hebben, dan mag het werk ter veiling worden gebracht en de opbrengst toegevoegd aan het fonds op naam, dat dan inmiddels gesticht is. Dat geldt niet voor de collectie blokken en platen, dat zijn unica, en die gaan allemaal naar het Rijksprentenkabinet met de daarbij behorende prenten. Tenslotte de werken op papier van Johannes Mulders, Toon Wegner en Henk Hester dienen ook een museale bestemming te vinden.

Huisvesting van de collectie

Per 1 oktober 2010 beschikte de Stichting Nobilis voor haar collectie over een grote bedrijfsruimte bij Drukkerij Van der Meer, 't Oost 13a, Oosterwolde. Per 4 januari 2011 werd het bedrijf plotseling overgenomen door Drukkerij Hoekstra Emmeloord, die het bedrijf uiteindelijk ontmanteld en overgebracht heeft naar Emmeloord en deels naar Drukkerij Banda Heerenveen. De Stichting had een opzegtermijn van drie maanden. In januari 2012 werd de huur opgezegd. In 2013 was de collectie deels ondergebracht ten huize van de secretaris, Lange Akker 24, Oosterwolde en deels in het pand Bakkeveensterweg 1, Waskemeer. In januari 2013 werd het overleg met de gemeente Ooststellingwerf geopend over de aankoop/huur van de voormalige basisschool in Fochteloo. Een

jaar later werden de besprekingen afgerond en dat leidde tot de verhuizing van de Stichting naar Fochteloo per 1 april 2014.

Concrete activiteiten in 2014/2015

Secretaris-penningmeester Pieter Jonker houdt zich bezig met de werkzaamheden voortvloeiend uit zijn bestuursfunctie, maar doet ook onderzoek naar de collecties van de stichting, werkt aan het beschrijven van die collecties van de Stichting Nobilis en publiceert erover. Tevens is hij uitgever van alle publicaties van de Stichting. Hij verricht de werkzaamheden op vrijwillige basis.

De bestuursleden Beint Koopstra en Rinnie Veenstra zijn belast met het vrijwillig beheer van de voormalige basisschool in Fochteloo, waarover de Stichting thans de volledige beschikking heeft. Zij ontvangen beide een vrijwilligersvergoeding.

In 2014 vindt de verhuizing en inrichting plaats, terwijl de opening is voorzien in het vroege voorjaar van 2015.

Het project Toon Wegner/Prograph Orvelte

In het vorige plan 2013/2014 is uitgebreid verslag gedaan over dit project dat over meerdere jaren loopt. Het gaat om het onderbrengen van de ateliernalatenschap van de graficus Toon Wegner bij de Stichting Nobilis. Naast zijn docentschappen aan academies voor beeldende kunst verzorgde Wegner in zijn woonplaats Orvelte talrijke cursussen en workshops, had een eigen drukwerkplaats, wat uitgever van vele projecten met originele grafiek. Kortom een grafiekpromotor pur sang. Het is een boerderij vol met materialen. De collecties moeten worden opgeschoond, beschreven, bestudeerd en overgebracht. In 2011 is begonnen met deze overdracht, die nog zeker enkele jaren in beslag zal nemen. In juni 2014 is de eerste publicatie over zijn werk voorzien, te weten *Toon Wegner (1926-2010) een gedreven kunstenaar*.

Het project Almanac of Contemporary Bulgarian Woodengravers, wood- and linoleumcutters.

De bedoeling was dat het werk van veertien Bulgaarse hoogdruk-kunstenaars in Nederland getoond zou worden. Naast een tentoonstelling met de prenten van hun werk ook een cassette met veertig originele prenten. De veertig prenten zouden gedrukt worden meester-drukker Francis Dirix in Hasselt (B), terwijl Peter Lazarov korte biografische schetsen schrijft van de veertien kunstenaars.

Het VSB Fonds heeft een bijdrage van 2.000 euro toegezegd en reeds overgemaakt. Omdat het project nog steeds niet van de grond is gekomen, omdat onvoldoende financiële middelen beschikbaar waren, heeft het bestuur in overleg met het VSB Fonds besloten het project stop te zetten en de toegezegde subsidie aan te wenden voor de inrichting van de nieuwe huisvesting van de Stichting Nobilis in Fochteloo.

Uitbreiding collectie

Op 9 juni 2012 konden op een vijftigtal werken na alle werken op papier uit de ateliernalatenschap van Johannes Mulders (1899-1989) aangekocht worden. De collectie bevond zich nog in handen van de familie te Meppel. Deze uitbreiding van de collectie van de Stichting Nobilis die zo'n 700 werken omvat, zal de nodige arbeid kosten om alles te beschrijven. Het bestuur gaat voort met fondswerving voor het in zuurvrij passepartoutkarton zetten van alle 700 werken en daarna alles op te bergen in zuurvrije dozen. Er is een bedrag nodig van € 7.500,--.

Het bestuur heeft in 2012 een Nobilis Cahier gewijd aan het werk van Johannes Mulders.

Het bestuur heeft van Dr. drs. Chris Schriks, vroeger directeur/eigenaar van verschillende uitgeverijen (w.o. de Walburg Pers) een schenking verkregen van 81 bijzondere blokken van vooral

Pam G. Rueter, die in opdracht van de heer Schriks zijn vervaardigd. De collectie moet nog beschreven worden.

De aankoop in 2012 van een bijzondere collectie blokken en platen uit het bezit van de heer Herber Blokland is gerealiseerd. Deze omvangrijke collectie telt niet alleen blokken en platen op naam van Blokland, maar ook van Ir. Schelling, de Nederlandsche Exlibriskring en de Arethus Pers Baarn. De collectie moet na verwerving beschreven worden.

In mei 2012 heeft de Stichting een grote collectie blokken en platen verworven van Dr. Ottmar Premstaller uit Oostenrijk.

Ook deze collectie moet nog beschreven worden.

In 2014 is de ateliernalatenschap van de graficus Henk Hester verworven. De beschrijving van de collectie door de Stichting zal in 2015 leiden tot een publicatie in de reeks Nobilis cahiers.

In 2013 kwam er een schenking van prenten uit het bezit van drukker Arie van Diemen uit Amsterdam, die voor verschillende grafici de blokken drukte. De collectie moet geordend worden en beschreven.

In begin 2014 is een ensemble van 76 prenten aangekocht uit het oeuvre van de laatste twintig jaar van de graficus Cees Andriessen. Die collectie moet beschreven worden.

In 2014 heeft ook een schenking plaatsgevonden van werk en materialen van de graficus Jan P.C. van Doorn (Nijmegen). De collectie wordt in 2014 beschreven.

In 2014 wordt ook gewerkt aan de verwerving van delen uit de ateliernalatenschap van Lou Strik (Amsterdam) met name zijn vroege werk dat nog ontbreekt in de Nobilis-collectie

Algemene werkzaamheden

De bestudering en beschrijving van de collectie van de Stichting Nobilis wordt voortgezet. Van alle kunstvoorwerpen is bekend door welke kunstenaar zij zijn gemaakt en in welke techniek. Maar de verdere studie richt zich vooral op datering, en op wanneer en waar over het werk gepubliceerd is en verdere bijzonderheden. Daarbij de richtlijnen van de museumwereld volgend, waardoor de latere overdracht soepel kan verlopen en het de ontvangende partij niet veel werk meer oplevert.

Het bestuur beweegt zich verder in de Nederlandse grafiekwereld en legt contacten om zijn collectie nog uit te breiden. Het bestuur is aanwezig bij atelierbezoeken, bijeenkomsten, presentaties, openingen van tentoonstellingen enz.

Het bestuur legt zich ook toe op de opbouw van een algemene documentatie en handbibliotheek om zijn werkzaamheden goed te kunnen verrichten.

Een voorzichtige aanvang zal worden gemaakt met de ontvangst van groepen en het verzorgen van lezingen, workshops en cursussen, nadat het centrum voor prentkunst in Fochteloo in het voorjaar van 2015 is geopend.

Externe tentoonstellingen

2014: Kijkzaal Wolvega, tentoonstelling van werk van Johannes Mulders uit de Nobilis-collectie.

Project De prentkunst van Wim Zwierts

De Stichting Nobilis verkent nog steeds de mogelijkheden tot het houden van een uitgebreid onderzoek naar het werk van de graficus en tekenaar Wim Zwierts uit Amsterdam. Over zijn belangrijke werk verscheen nimmer een omvangrijke publicatie. Wim Zwierts heeft ingestemd, maar of het lukt hangt af van de financiering van een dergelijke publicatie. De werkzaamheden van het onderzoek en van het schrijven van de publicatie worden vrijwillig en zonder vergoeding uitgevoerd. Ook zal een tentoonstelling van zijn werk dan gewenst zijn.

Onderzoek en publicatie Theo van Doesburg

Het bestuur verkent in 2015 de mogelijkheden of onderzoek en publicatie over het letterkundig werk van Theo van Doesburg tot de mogelijkheden behoort. Er is in ons land een hernieuwde belangstelling voor het werk van De Stijl en dus ook voor Theo van Doesburg. Ook hier geldt weer dat een publicatie in een kleine oplage, maar met een behoorlijke omvang, wel veel geld vergt.

Publicatie over Henk Hester

In 2015 wordt de uitgave voorzien van Nobilis Cahier 6 over het werk van Henk Hester.

Publicatie Dada en schaken

In 2015/2016 hoopt de Stichting een boek uit te geven met als titel *Dada en schaken* van de hand van drs. Remco Heite.

Grafiekmap 200 jaar Koninkrijk

In 2014 zal een map met acht prenten verschijnen van de acht regerende vorsten tijdens de laatste tweehonderd jaar. Vooraanstaande grafici uit binnen- en buitenland werken aan de uitgave mee, die in een luxe map zal worden gepresenteerd voorzien van een informatiecahier over de vorsten en over de kunstenaars. De map zal verschijnen met steun van de provincie Friesland en de Johan Veenstra Stichting.

Ook belangrijk

Het overleg met mevrouw Diana Court over verdere overdracht van de collectie van de graficus Toon Wegner wordt vervolgd.

Verder zal er in 2014/2015 gewerkt worden aan een bescheiden uitbreiding van de collectie, maar zal vooral de aandacht uitgaan naar het beschrijven en ordenen van de eigen collecties, het zoeken van mogelijkheden voor het organiseren van tentoonstellingen, het doen van onderzoek en het uitgeven van de resultaten van dat onderzoek. En natuurlijk het verstrekken van bruiklenen.

In 2015 worden de voorbereidingen getroffen voor twee boek-uitgaven, die in 2016 zullen gaan verschijnen. In het voorjaar een uitgebreide publicatie over het werk van de keramist Peter Hiemstra en in het najaar een volledig overzicht van alle meerkleurenhoutsnedes van de graficus Siemen Dijkstra.

De reeks Nobilis Cahiers zal worden voortgezet. Gesprekken daarover zijn in volle gang. Op verzoek van de vormgever wordt de mogelijkheid onderzocht voor een opbergdoos, waarin alle cahiers voor verzamelaars een plaats kunnen krijgen.

Samenwerking

Exlibriswereld

De Stichting Nobilis heeft een prettige samenwerking opgebouwd met het bestuur van Exlibriswereld. Deze organisatie voor de kleine prentkunst heeft ruimte gehuurd van de Stichting Nobilis voor het onderbrengen van haar archief en haar voorraden. De eindredactie en de verzending van de kwartaaltijdschrift Grafiekwereld wordt verzorgd vanuit Fochteloo. Met ingang van 2015 zal jaarlijks één van de vier bijeenkomsten van Exlibriswereld in Fochteloo worden gehouden. Het samenkomen van kunstenaars en grafiekverzamelaars wordt omlijst met een passend programma. De jaarlijkse dagen zullen in het vervolg gehouden worden op de eerste of tweede zaterdag van oktober.

Stichting Kunstwerf

Jaarlijks zal de Stichting Nobilis deelnemen aan het weekend dat de Stichting Kunstwerf haar kunstroute organiseert langs de ateliers van beeldende kunstenaars in de gemeente Ooststellingwerf. De Stichting Nobilis zet haar deuren dan ook open en wordt onderdeel van de route.

Kijkzaal Wolvega/Timpaan

Het voornemen is vastgelegd dat er jaarlijks in Wolvega in de Kijkzaal een tentoonstelling wordt georganiseerd uit de collecties van de Stichting Nobilis.

De eerste expositie wordt gehouden met werk van de kunstschilder, graficus, boekillustrator Johannes Mulders eind 2014.

Tot slot

Het bestuur van de Stichting Nobilis is financieel afhankelijk van incidentele subsidies of sponsoring en van de mogelijkheden die de ANBI-status geeft. De ervaring leert dan het verkrijgen van incidentele subsidies steeds moeilijker wordt. De financiële ruimte zal in hoge mate bepalen hoeveel activiteiten de Stichting in de toekomst kan uitvoeren. In ieder geval heeft de Stichting Nobilis in ruim twintig jaar een prachtige collectie opgebouwd, die nu voor een ieder toegankelijk is en waar nimmer een bruikleen voor een tentoonstelling geweigerd wordt, zonder dat er voor de bruikleenemer kosten aan zijn verbonden. De aandacht voor en de promotie voor de grafiek in Nederland zal ook in de toekomst speerpunt blijven binnen de werkzaamheden van de Stichting.

(drs. Remco Heite, voorzitter)

(Pieter Jonker, secretaris-penningmeester)

